

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Luotsiliitto – Lotsförbundet ry:n lausunto: Asetus luotsausasetuksen 3 §:n muuttamisesta, LVM/2023/03/2015

Luotsauslain (21.11.2003/940) mukaan luotsauksella tarkoitetaan alusten ohjailuun liittyvää toimintaa, jossa luotsi toimii aluksen päällikön neuvonantajana sekä vesialueen ja merenkulun asiantuntijana ja edellä mainitulla luotsauksella toteutetaan Eduskunnan päätöksen mukaan alusliikenteen turvallisuuden edistämistä sekä alusliikenteestä ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäisemistä. Luotsauslain 5 §:n mukaan aluksen on Suomen vesialueella ja Saimaan kanavan vuokra-alueella olevilla luotsattaviksi väyliksi määritellyillä vesilain (587/2011) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 13 kohdassa tarkoitetuilla yleisillä kulkuväylillä käytettävä luotsia, jos aluksen lastin vaarallisuus tai haitallisuus taikka aluksen koko sitä edellyttää.

Luotsauslain (21.11.2003/940) mukaan valtioneuvoston asetuksella luotsauksesta (10.3.2011/246) annetaan tarkemmat säännökset aluksista, joita luotsinkäyttövelvollisuus koskee. Luotsiliitolla on käsitys, että nykyisin ei ole sallittua antaa lakia täydentävää säädöstä tai ohjetta ja siksi liitto katsoo, että lausunnolla olevaa asetusta ei tulisi antaa. Lisäksi Luotsiliitto toteaa, että viranomaisten antamalla säädöksillä tulisi olla tavoitteena lisätä meri- ja ympäristöturvallisuutta samalla kun turvataan elinkeinoelämän toimintamahdollisuudet. Liitto toteaa, että asetusmuutos esitetyssä muodossa ei edistä turvallisuutta.

Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmistelussa luotsauslain muutos, jolla helpotettaisiin pienempien alusten, kuten hinaajien luotsinkäyttövelvollisuutta ja siitä aiheutuvia, luotsinkäyttövapautuksen saamiseen liittyviä hallinnollisia menettelyjä. Asetuksessa olevat luotsinkäyttövelvollisuutta koskevat tarkemmat säännökset on tarkoitus säätää lailla, eli saattaa asia Eduskunnan päätettäväksi. Ministeriö itse perustelee asetuksen muutosta muun muassa sillä, että eräille kotimaisten hinausyhtiöiden päälliköille myönnetty erivapaus tulisi uusia jo tänä vuonna tai ensi vuoden tammikuun aikana, ennen kuin luotsauslain muutos ehtii voimaan. Asia koskee siis vain yksittäisiä henkilöitä ja yhtiöitä, joille on jo myönnetty vapautus luotsinkäyttövelvollisuudesta. Asetusmuutos esitetyssä muodossa antaisi vapautuksen kaikille Suomeen liikennöiville ulkomaisille hinausyhdistelmille ja myös niille kotimaisille toimijoille joille ei jostain syystä ole erivapautta myönnetty. Onko harkittu, että puututtaisiin asetuksella varsinaisen ongelman ratkaisemiseen esimerkiksi pidentämällä jo voimassaolevien erivapauspäätösten voimassaoloaikaa kunnes luotsauslain muutos on valmis? Vaikuttaa siltä, että asetuksella esitetyssä muodossa halutaan ennakoida eduskunnan päätöstä, ja jopa pyrkiä vaikuttamaan eduskuntaan lain valmistelussa. Luotsiliitto ihmettelee asetusvalmistelua edellä mainittuihin syihin perustuen ja peräänkuuluttaa hyvää lainsäädäntötapaa.

Luotsinkäyttövelvollisuuden vapauttamispyrkimykset toimivat kiistatta luotsauslain tarkoitusta vastaan. Liikenne- ja viestintäministeriö perustelee luotsausasetuksen 3 §:n muutosta sillä, että hinaajien ja hinausyhdistelmien vapautukset luotsinkäyttövelvollisuudessa ovat ministeriön käsityksen mukaan saaneet laajaa tukea ja näin ollen luotsinkäyttövapautukset on tarkoituksena ottaa käyttöön joulukuussa 2015. Luotsiliitto ihmettelee mistä ministeriön esiin nostama ”laaja tuki” on peräisin. Asetushankkeen taustalla ja lähtökohtana näyttää sen sijaan olevan elinkeinoelämän lobbaus.

On erittäin tärkeää havaita, että asetusluonnoksen päämääränä oleva luotsinkäyttövelvollisuuden lieventäminen tarkoittaa meri- ja ympäristöturvallisuuden heikentämistä. Luotsiliitto katsoo, että valtioneuvoston asetuksella ei tule heikentää luotsauslain mukaisia päämääriä. Luotsauslain muutosprosessiin kuuluvassa keskustelutilaisuudessa Liikenne- ja viestintäministeriössä ministeriö viittasi Trafan tilastoihin hinausyhdistelmien turvallisuustilanteen historiaan. Ministeriö perusteli kyseisessä tilaisuudessa suullisesti, ettei hinausyhdistelmille ole sattunut onnettomuuksia viimeaikoina. Tämä ei pidä paikkaansa. Esimerkiksi Hangon edustalla on poistettu reunamerkki, johon hinausyhdistelmät ovat toistuvasti törmänneet. Reunamerkin poisto sinällään heikensi turvallista navigointia kyseisessä paikassa. Luotsiliitto muistuttaa, että historia ei ole tae tulevaisuudesta.

3§ 4)

Luotsiliitto toteaa, että automaattinen tunnistusjärjestelmä (AIS) on nimensä mukaisesti tunnistusjärjestelmä, eikä sillä ole luotsauksen tai navigoinnin kanssa mitään tekemistä. Se ei missään tapauksessa voi olla peruste luotsinkäyttövapautukselle. Aluksen kulkuun ja operointiin liittyvät päätökset ja muu toiminta tapahtuu aluksen komentosillalla päällikön vastuulla. Aluksessa oleva automaattinen tunnistusjärjestelmä ei voi mitenkään korvata vesialueen ja merenkulun asiantuntijan roolia aluksen komentosillalla.

3§ 5)

Asetusluonnoksessa kasvatetaan hinausyhdistelmän pituutta 70 metristä teoreettiseen 160 metriin, joka käytännössä tarkoittaa huomattavasti pitempää yhdistelmää. Luotsiliiton näkemyksen mukaan hinaajan ja hinattavan välissä tulee olla saaristossa vähintään noin 50 metrin pituinen hinausvaijeri, jolloin yksikön kokonaispituus olisi vähintään 210 metriä. Todellisuudessa kuitenkin paljon pitempi. Luotsauslaissa säädetään luotsinkäyttövelvollisuudesta aluksen kokoon viitaten. Luotsiliitto katsoo, että asetusluonnoksessa kasvatettu aluskoko on tältäkin osin ristiriidassa luotsauslain tarkoituksen kanssa eikä missään tapauksessa ole meri- ja ympäristöturvallisuutta lisäävä esitys.

Aluksen syväys on kenties kaikkein tärkein kriteeri, kun arvioidaan alusten väylänavigoinnin turvallisuutta Suomen rannikolla. Suomen rannikon ominaispiirteet poikkeavat oleellisesti naapurimaidemme olosuhteista. Asetuksessa tulisi ehdottomasti olla myös aluksen syväys yhtenä tekijänä aluksen pituuden ja leveyden lisäksi määritettäessä luotsinkäyttövelvollisuutta.

Asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset aluksista, joita luotsinkäyttövelvollisuus koskee, mutta onko tässä enää kyse tarkemmista säännöksistä vaan lain muuttamisesta, joka on eduskunnan tehtävä eikä sitä voida muuttaa asetuksella. Luotsiliitto vaatii, on sitten kysymys luotsauslaista tai valtioneuvoston asetuksesta, että esitysten vaikutukset meri- ja ympäristöturvallisuutteen pitää yksilöidymmin tarkastella, arvioida ja perustella.

Luotsiliitto – Lotsförbundet ry.
Antti Rautava
Puheenjohtaja